

ДѢЛО

Выходитъ во Львовѣ ще Вторника, Четверга и Суботы
крѣмъ русскихъ святыхъ) о 5-й годъ пош. Литер. додатокъ
«Библиотека найзнам. повѣстей» выходитъ по 2 печат ар-
кушъ каждого 15-го и послѣдняго дня каждого мѣсяца.
Редакція «Администрація» подъ Ч. 44 улицы Галицка.
Реклама звертаются лишь на попередню застереженно
Рукописи принимаются по цѣнѣ 6 кр. бѣт. одної
Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. бѣт. одної
строчки початкомъ въ рубр. «Надбелано» по 20 кр. а. в.
Рекламація неопечатаній вѣдѣтъ отъ порта.
Предплата и инсераты принимаются: У Львовѣ Адми-
нистрація «Дѣла». У Вѣднѣ Haasenstein & Vogler, Wall-
schgasse 10; M. Dukes, Riemergasse 13; G. L. Daube &
Singerstrasse 11 а; Rudolf Mosse; F. A. Richter
Co., Nibelungengasse 4. Въ Франкфуртѣ M. Haasenstein & Vo-
gel, E. L. Daube & Co. Въ Парижѣ Agence Havas. Въ Рос-
сiи Редакція «Кіевской Старина» въ Кіевѣ, почтовый
урядъ и «Газетное Бюро» В. Ф. Зама въ Одесѣ Держ-
авская ул., д. Ралли 9.

Предплата на «Дѣла» для Австріи: для Россіи:
на цѣлый рокъ . . . 12 ар. на цѣлый рокъ . . . 12 рубл.
на пѣть року . . . 6 ар. на пѣть року . . . 6 рубл.
на чверть року . . . 3 ар. на чверть року . . . 3 рубл.
съ дод. «Библиотека»: съ дод. «Библиотека»:
на цѣлый рокъ . . . 16 ар. на цѣлый рокъ . . . 16 рубл.
на пѣть року . . . 8 ар. на пѣть року . . . 8 рубл.
на чверть року . . . 4 ар. на чверть року . . . 4 рубл.
на самѣ додатокъ: на самѣ додатокъ:
на цѣлый рокъ . . . ар. 5— на цѣлый рокъ . . . 5 рубл.
на пѣть року . . . ар. 2-50 на пѣть року . . . 2-50 р.
Для Вырваннѣ, окрѣмъ Россіи:
на цѣлый рокъ . . . 15 ар.
на пѣть року . . . 7-50 ар.
на чверть року . . . 3-75 ар.
съ дод. «Библиотека»: на самѣ додатокъ:
на цѣлый рокъ . . . 19 ар. на цѣлый рокъ . . . 6 ар.
Поддѣнокъ чило коштуе 12 кр. а. в.

Съ днемъ 1 (13) липня зачався
III чверть року сегорѣчного видавництва
«Дѣла» и «Библиотеки найзнаменитѣйшихъ по-
вѣстей». Просимо поскорити съ присылкою
заглагостей и дальшой предплаты, щобы въ
экспедиціи не потребовала послѣдовати пе-
рера!
Ново приступающіи Вп. предплатники
«Библиотеки найзнам. повѣстей» доставитъ
даромъ початокъ зачатой повѣсти Н. Тургенева
«Бѣтхи и сны».

До Русинѣвъ

Братя!
Майже съ кождымъ рокомъ стае намъ
тяжше и тяжше. Податки и иншіи тагарѣ що-
разъ збѣльшаются, а доходы не зростають въ
тѣй-же мѣрѣ. Народу що-разъ бѣльше и що-
разъ тяжше выжити. Въ многихъ сторонахъ
мысливъ рѣкъ або лѣсна звѣррина роблять зна-
чій шкоды, а середь народу еще мало науки
и просвѣты, отже и господарство тай торго-
вля и промыслъ не можуть добре розвинути-
ся. Крѣмъ того непросвѣченіи, необоротній
люде выставленіи на всякій вымыслуваня и по-
кращеня. Зъ конечиности або изъ своихъ ви-
правъ нашъ господарѣ збувають свою землю, и
на продавой руской земли газдуе що-разъ
бѣльше чужихъ людей.

Нашъ Найясвѣтѣйшій Монархъ надавъ гро-
мадѣ право, щобы саміи завѣдували своимъ
дѣломъ и своими справами. Але въ многихъ
громадахъ завѣдуванье тое дуже лихе, гро-
мадске добро пропадае, а газды поносять зна-
чій шкоды и дѣлають неодной кривды.

Нашъ Найясвѣтѣйшій Монархъ надавъ
намъ такожъ конституцію, то е право и обо-
визокъ, саміи дѣлати про себе; надавъ намъ
и право згромаджуватися на вѣчахъ
и тамъ радити о своей нуждѣ, о своихъ по-
требѣхъ и о своихъ справахъ.

Користаймо-жь зъ того права! Чужіи не
будуть о насъ дѣлати, — але насъ самыхъ е
много, а зъединенными силами можемо и зро-
бити много! Зберѣмся отже на раду, на
вѣче народне до Коссова, и тамъ погово-
римъ та порадимся о своихъ кривдахъ и
своихъ потребѣхъ.

За порозумѣнемъ и зъ уповаженя та
припорученя найповажѣйшихъ и загально зна-
ныхъ патриѣтовъ и народолюбѣвъ зъ сторѣнъ
Коссовскихъ, Кутскихъ и Пѣстиньскихъ, от-
цѣвъ духовныхъ, свѣтскон интеллигенціи, мѣ-
щанъ и селянъ, завязався въ мѣстѣ Коссовѣ
комитетъ, котрый займается устроеньемъ того
вѣча и скликае всѣхъ Русинѣвъ Коссовского
и сусѣднихъ повѣтовъ на день 19-го (31 н. с.)
серпня, то е на второкъ по Успенію Пресв.
Богородици на 9 годину рано до Коссова.
Тамъ бѣтудеся парада надъ сими справами:

- 1) Про зарядъ нашихъ громадъ, якій его
хѣли и якій бы нѣмъ зарадити.
- 2) Про лицитацію селянскихъ грунтѣвъ
и що робити, абы наша земля не переходила
въ чужіи руки.
- 3) Про шкоды бѣт. лѣснои звѣррины, и
якій бы бѣт. нихъ охоронитися.
- 4) Якій бы розвинути промыслъ у нашо-
го народу, особливо домашній промыслъ въ
Гуцульщинѣ, и якій бы зробити, щобы зъ него
було якій бѣт. наибѣльшій хосень.
- 5) Якій бы поднести тверезѣсть, просвѣ-
ту и добробытъ въ Коссовскѣмъ и сусѣд-
ныхъ повѣтахъ.

Братя!
Справи тѣи дуже важны, и бѣт. корист-
ного ихъ залягодженя буде въ значій мѣрѣ
залекати Ваше добро, Вашъ гараздъ. Прихо-
дѣтъ отже на вѣче, высказѣтъ свои кривды и
свои гадки, а потѣтъ однодушно заявить свою
волю, свои постановы! Покажѣтъ свѣтови, що

Вы, якій розумній и честній газды, хочете и
умѣете дѣлати о свои права, о свое добро!

Зъ мѣстѣ, мѣсточокъ и сѣль, зъ долинь,
пѣдгорья и гѣръ приходѣтъ на день 19-го
(31-го н. с.) серпня до Коссова!

Отъ Комитету вѣчевого:
Сильвестеръ Симиновичъ. — Іларій
Михалевичъ. — Михайло Дорундѣль. —
Александръ Кульчицкій. — Василь Кішунь.

Ярмарки и торги на Покутю.

(Дальше.)
Худоба рогата.

Худоба становитъ на ярмаркахъ покут-
скихъ найважѣйшій и найчисленѣйшій пред-
метъ торговельной и экономичной обмѣны.
Покутье можна бы наввати оборою Галичины,
бо оно продукуе стѣлько худобы, якій може нѣ
одна друга сторона нашего краю. Станисла-
вѣвскій и коломыйскій горы, маючі буйнѣйшій
порѣтъ травы, анѣжь горы положеніи дальше
на захѣдъ, выгодувають бѣльшій стада, якій
тамтѣ. Станиславѣвскій и коломыйскій горы пе-
рельсшають ще особливо числомъ овецъ. Тай
Пѣдгорье, богате въ буйнѣ сѣножати и пасо-
виска, спрѣяе дуже хованю худобы. Тожъ и не
дивниця, що велика часть людности Покуты
завдячуе свое удержанье або свои найголовнѣй-
шій доходы лише хованю худобы. За посред-
ствомъ худобы приходѣтъ въ оборѣтъ мѣжь
народъ гѣрскій и покутскій наибѣльшій капи-
талы, котрѣ мають важне значенье экономич-
не, бо капиталы тѣи служатъ по-части на за-
спокоенье потребъ щоденныхъ а по-части зновъ
на новій продуктивній вкладѣ. Тому и нема
може другою такою сторѣною въ Галичинѣ, де
бы цѣна худобы була рѣчею бѣльше дражли-
вою, якій власне на Покутѣ съ притыкающими
горами. Отъ доброй цѣны худобы залежить
цѣлый рядъ дальшихъ операцій, предпріемствъ
экономичныхъ и финансовыхъ тутешной лю-
дности; а операціи тѣи стаються зновъ жереломъ
новыхъ доходѣвъ. Съ добрыми цѣнами худобы
вяжеея отже тѣсно и добробытъ народу покут-
ского и гѣрского. Противно зновъ, низкій цѣ-
ны худобы стаються причиною, що остигае
мѣжь народомъ охота до всякихъ побѣчныхъ
спекуляцій и тѣмъ самымъ ставея положенье
газдѣвъ ще гѣршимъ.

Не знаю, чи котра инча торговля у насъ
представляе тѣлько численныхъ комбинацій,
якій власне торговля худобою. Бѣтъ тутъ поле
до найрѣбнѣйшого рода спекуляцій користныхъ
и приносящихъ грубій та скорій выски. Причи-
ною того етъ та обстановка, що худоба сповняе
такъ численній хосенній функціи, якій нѣ одна
друга звѣрина: она продукуе гной для госпо-
дарства рѣльного, дае силу робучу, добрый та
все попытній и плататвий набѣлъ, дальше
поживанье мясо а врѣштѣ и пошукуваня промыш-
ловцями цѣнный отпадки, якій: шкѣру, кости,
лѣй, и т. д. Се етъ причиною, що худоба
держитя, а властиво все повинна держатися
въ доброй цѣнѣ. А великій и дуже значній
упадокъ цѣны повѣдувать лише великій ката-
строфы и переселеня экономичній або недоста-
токъ пашѣ. Тому-то не лише само хованье
худобы приносить добрый выскъ господареви,
але и торговля та спекуляція худобою забезпе-
чуютъ не меншій а може й ще бѣльшій зарѣбки
купцеви, бо зарѣбки тѣи приходѣтъ въ коро-
тенькѣмъ часѣ и бѣтъ великой працѣ, коли,
противно, на хованье худобы треба дуже дов-
гого часу, труда и заходу.

Гадки покутскій и гѣрскій не умѣють вы-
тягнути въ хованя худобы всѣхъ тѣхъ корис-
тей, якій подають и торговельній отнесенны.
Они имено не продають худобы тогда, коли
наибѣльша на ню цѣна або наибѣльшій за нею
попытъ, але тогда, коли мусѣтъ, коли ихъ
потреба притискае. Противно зновъ роблять
спекулянты и торговельники: они кувають
лише тогда, коли цѣны низкіи або мають

ще лишь подноситя, а продають, коли цѣны
высокіи або де тамъ великій за худобою попытъ.

Величезній доходы, якій подають спекуля-
ція и торговля худобою, ставили причиною,
що на се поле кинулося багато людей, выклю-
чно жи дѣвъ. Лише въ сторѣнахъ Долин-
скихъ та Калуцкихъ лучаються вже и христі-
янскій гадды, Русины, що занимаються торго-
влю худобы и добре на томъ выходѣтъ, але
число тѣхъ русскихъ торговельниковъ и ро-
мѣры ихъ торговлѣ ще дуже маліи въ порѣв-
наню съ кѣлькостю проданон худобы и съ
числомъ жидѣвскихъ торговельниковъ. Харак-
теристичною тутъ етъ рѣчею, що торговель-
ники рускіи походѣтъ въ сѣль, де земля дуже
пуста и ледви добрый овесъ родить. Маліи до-
ходы въ землѣ присилували ихъ до нового
предпріемства, а заравномъ они и переконалися,
що подвасаючи хвилево, короткими часами
худобу куплену на торговлю, доставея въ зем-
лѣ ще наибѣльшій можливый доходъ. Може
съ часомъ побѣльшитя число русскихъ торго-
вельниковъ, а поки-що треба заохочувати на-
родъ до сеи користной спекуляціи.

Але послѣдними роками упали цѣны
худобы дуже значно, дятого и торговля нею
сталася бѣльше млавою, хотяй стрѣтъ не вы-
казувала нѣколи. Причины упадку цѣны были
слѣдующія.

По выданю закона о лихвѣ почали покут-
скій лихварѣ чимъ скорше ликвидувати
свои претенсіи и притискати своихъ довжни-
ковъ екзекуціями судовыми. Довжники мусѣли
великими масами збувати худобу и инчіи ру-
хомости, щобы ратувати свои грунты. Дальше
зновъ грошевіи спекулянты отмовили селя-
намъ кредиту. Селяне не могли и не могутъ
теперь уже такъ легонько повычити, якій дав-
но, бо и банкамъ забракло вѣльныхъ капита-
лѣвъ на ровыачку. Наставъ родъ кривыи эконо-
мичной, а селяне ратувалися худобою. Въ
остатныхъ чотырохъ рокахъ была ще дуже
велика недостача пашѣ: зимы были голѣ,
бѣтъ снѣгу, острій, а до того весны сухіи;
трава, що не вымерзла въ зимѣ, дуже тушо
росла и выдала лише половину а мѣсяцами и
третину давного урожая, — не було отже на
чѣмъ держати худобы. Все то було причиною,
що послѣдними часами появилася на ярмар-
кахъ велика сила худобы на продажѣ, а куп-
цѣвъ було мало, — отже цѣна мусѣла упа-
сти. Отъ якогось часу настала ще загальна
стагнація торговельна въ цѣлѣй Европѣ, а
почула ви такожъ торговля худобы. При вы-
чайныхъ условіяхъ торговельныхъ вливаея
весняною порою такожъ замкненье горалень на
обниженье цѣны грубыхъ штукъ худобы. По-
тому выводженье великихъ масъ худобы гѣр-
скими мешканцями, котрѣ мають на веснѣ
наибѣльшій и найтяжшій потреби а заспокоены
не мають дома нѣякого, вливаея въ одного
боку такожъ на обниженье цѣны. За то зновъ
зменшаюча-ся потреба пашѣ а потому попытъ
за волами и быками робучими, а дальше и
попытъ за коровами съ тѣлятами и тѣльными
вливаетъ въ другого боку на подвышенье
цѣны тѣхъ попытныхъ родѣвъ худобы. Въ
лѣтѣ приходѣтъ до доброй цѣны окрѣмъ ко-
ровъ съ тѣлятами и тѣльныхъ, котрѣ дер-
жатся въ загальнѣ цѣлѣй рѣкъ добре, ще ядѣ-
никъ особливо въ порѣ, коли вѣде на лѣтню
пашу, т. е. около Зеленьхъ святѣ. Гадды ку-
пують его тогда дуже радо «на приростокъ». Въ
осени приходѣтъ до доброй цѣны худоба
спашена и грубій штуки способній на отученье
по горальняхъ. Въ сѣй порѣ селяне збувають
грубій вола, а кувають або меншій, але все
упряжній до робѣтъ осѣнныхъ и зимовыхъ въ
саняхъ — тѣи роботы вже не такій тяжкій та
пыльній, якій весняній, — або зновъ зовѣсьмъ
маліи до подховуваня. Котрѣ-жь зновъ не ма-
ють бѣгато роботы або мало пашѣ, то чека-
ють съ закупномъ новыхъ быковъ ажъ до
весны.

Въ оборѣтъ худобы берутъ участь селя-
не яко найголовнѣйшій продавцѣ и майже о-
динокіи продуценты, а по половинѣ жиды и
селяне яко купцѣ.

Якій выгладѣе торговля и спекуляція ху-
добою въ рукахъ жидѣвскихъ купцѣвъ, пока-
жутъ мои сестереженя и спеціальный дослѣды.
(Дальше буде.)

Рускіи „Соколы“.

П. Василь Нагѣрній, основатель и дирек-
торъ «Народной Торговлѣ», оголосивъ въ «Вѣ-
дѣльщикѣ» (чч. 11, 13, 17, 21 и 30 въ с. р.) проектъ
организации по сѣлахъ огневыхъ сторожей подъ
назвомъ «Соколовъ». За пропагованье такой ин-
ститутіи мѣжь нашимъ народомъ, у котрого що
року отѣлько майна и працѣ иде съ дымомъ,
кождый мусѣтъ выказати свое признанье неуто-
мляму дѣтелеви нашому, п. Нагѣрному.

Въ нашихъ краяхъ, якій отъ въ Швайцаріи,
есть примусова державна асекурація, оутъ и
знаменито зъорганизованій въ каждой громадѣ
огневій сторожи, до котрыхъ мусѣтъ належати
кождый бѣтъ 20—40 року жити. У насъ того не-
ма, — тожь треба бѣдой на отѣлько, на скѣлько
можно, саміи добровѣльно собѣ помагати. По
сѣлахъ отже повинній завязуватися товариства
охотничон сторожи огневой, «Соколы», Товчокъ
до того могутъ давати або саміи охочій громадяне
(парѣлки и господарѣ) або рада громадска, выго-
товляють статутъ, подають до затверженя ц. к.
намѣстничеству, а потому товариство конституюея
пѣлоя статута. А що молоде товариство не мало-
бы фондѣвъ на закупно приборѣвъ до гашеня, то
громада повинна що найпотрѣбѣйше закупити зъ
своихъ фондѣвъ, дальше постаратися о певне мѣ-
сце переховку приборѣвъ (опкавки, возѣвъ съ
бочками и т. п.) и удержувати одного чи бѣльше
сторожѣвъ нѣчныхъ, щобы давали знакъ.

Товариство охотничон сторожѣ повинно бу-
ти зовѣсьмъ самѣстойне и бѣтъ рады громадской
незалежне. Рада громадска мала бы въ радѣ това-
риства одного члена зъ того титулу, що приборѣ-
ры до гашеня оутъ власностею громадскою; бѣтъ
мавъ-бы уважати, щобы тѣи приборѣры не марну-
валися. Члены товариства мають бути дѣйстви
т. е. такій, що обовязуются до всего, що вкладае
на нихъ статутъ и регуляманъ, и члены о по-
магаючіи, що добровѣльно обовязуются до ка-
кой товариства окладати якую оуму. Члены дѣй-
стній мусѣтъ бути крѣпкіи, здоровіи и до працѣ,
за яку пріймаются, способній. Тѣлько члены
дѣйстви мають право выбору своего товаришокон
рады и своихъ комендантѣвъ (н. пр. зручныхъ
бувшихъ воляковъ). Каса же товариства мае слу-
жити для запомогъ дѣйотныхъ и спомагаючихъ
членѣвъ товариства, котрѣ або при гашеню на
здоровю, або въ послѣдокъ пожару на мастку
потерѣли школу, дальше, щобы приборѣры удержу-
вати все въ добрымъ станѣ, и т. п.

П. Нагѣрній мае уже й готовый взорець
статута для товариствъ «Соколовъ» и готовъ вы-
слати его съ потрѣбными увагами каждой грома-
дѣ, котра охоче завязати у себе «Сокола». Окрѣмъ
того п. Нагѣрній выпечатѣе небавомъ инотрукцію
о подѣлѣ сторожи, начавню, командѣ а о ин-
шихъ въ томъ дѣлѣ порядкахъ. Пѣлоя его про-
екту «Соколы» повинній-бы мати слѣдующій чоты-
ри бѣдѣль, аложеній въ дѣйотныхъ членѣвъ:

- 1) Отдѣлъ сигналовый. Члены того бѣдѣлу
дають трубами сигналами на олучай огню.
- 2) Отдѣлъ сиваковый. Бѣго члены обслу-
гуютъ сивакку, доставляють воды, и т. п.
- 3) Отдѣлъ далѣловый. Бѣго члены мають ра-
тувати укрѣвлѣ будынокѣвъ, вылазити на дахи,
обороги, старты, та сивняти дальшій захватъ
огню. Каждый членъ того бѣдѣлу мусѣтъ мати
либо легкій закованій драбинки, або гаки, а крѣмъ
того шуръ, топѣръ, плахты до накрываня да-
хѣвъ и сигналову трубку.
- 4) Отдѣлъ ратуновый. Той мае ратувати
майно рухоме, худобу и людей. Онъ повиненъ

